

REDACTIA

rad, Deák Ferencz-u. nr 20

ABONAMENTUL

Pentru Anstro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. Nr. de Duminecă pe an — 4 coroane. Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscrisurile nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Serisori nefrancați nu se primesc.

Sașii și Români.

Sub acest titlu „Krons ätter Zeitung” dela 1 August publică un remarcabil articol, pe care îl lășăm să urmeze aci în întreg me.

E neîndoios, că populațiunea românească din țeara noastră, mai ales în orașe, face mari sforțări, dela jumătatea a 2-a a veacului al 19-lea, pentru a nu rămâne mult în urma dezvoltării culturale din timpul nostru. Imprejurarea, că pentru acest lucru absolut nu poate conta la sprigin din partea statului, da adeseori privilegiu pentru aspre muștrări; dar dacă judecăm chestia, nu ca chestie de moment, trebuie să vedem că această stare de lucruri, dacă poporul românesc va isbuti să se mențină, în ce privește educația, poate să-i fie de mare folos.

Țeranul român, așa cum era el îndată după 48, dacă i-s'ar fi impus de sus în jos întocmiri culturale, acelea, e probabil că prea puține daruri iar fi adus. Poporul ar fi rămas foarte indiferent față cu dinsele, ba unele le-ar fi chiar abandonat; pentru că li lipsea conștiința necesității lor. În împrejurările de azi însă, prin nevoie timpul, prin exemplul celor ce-l înconjoară și prin lupta pentru existență, sunt siliți a reflecta la forțele care dormitescă în popor. Faptul că Românii locuitori în orașe se silesc să cucerească toate atributele culturale apusene, este o dovadă de nevoie de progres; nu este însă atât de însemnată, ca observațiunea, că țeranul român, — care încă în jumătatea întâia a veacului XIX. în întreg felul său de viață, locuința, îmbrăcăminte, relații de muncă și de proprietate, se deosebea așa mult de Saș, încât un străin, necunosător al țării, la cea dintâi privire putea recunoaște unde sunt Sași și unde sunt Români, — acum în localitățile săsești, ori în apropierea lor, în felul de a munci și de a trăi, își însușesc dela Sași tot mai mult acele avantagii, cari au asigurat până acuma acestora superioritatea.

Cu acest puternic impuls și avânt ce se observă la rădăcina, ține aproape același pas dezvoltarea întregului copac al poporului românesc, cu trunchiu, cu coroană cu tot. Nu avem motive să tănuim că noi Sașii, cu toată „cultura superioară” a poporului „și” „excelenta organizare politică”, pe cari nu numai Românii o vor recunoaște la poporul nostru, invidiam pe Români pentru oarecari lucruri esențiale. Li invidiam, mai ales pentru puternica dezvoltare numerică a poporului lor, care nu se bazează pe imigrare ci numai pe sporul firesc al acestui popor; și li invidiam, în legătură cu aceasta, pentru asigurarea juvenilității poporului lor.

Dezvoltarea culturală progresivă a poporului român va aduce cu sine, prin sine, ca bariera care împiedică înțelegerea dela popor la popor în oraș și la țeară să fie redusă. Deosebirea de limbă, de credință și de

obiceiuri sunt suficiente, pentru a împiedeca o apropiere mai mare decât este sănătos din punctul de vedere al rasei, pentru amândouă părțile. Dar, dacă odată soarta a hotărât ca să trăim și să murim în aceeași țeară, nu este numai omenesc și creștinesc, ci numai folositor poate fi pentru amândouă naționalitățile, ca să se cunoască și prețuiescă reciproc din ce în ce mai mult. Această datorie se impune, natural, nu numai unuia, ci tuturor popoarelor și locuitorilor acestei țări. Noi Sașii, mai ales ne-am încercat într'una s'o îndeplinim aceasta și față cu Maghiarii; ba în vremuri — amintim de perioada Sașilor-tineri — am durat poate mai departe, decât era permis din punctul de vedere al conservării proprii.

Dar' nu vom mai vorbi de astădată de aceste lucruri, cari și de altfel formează acordul fundamental al scăpărilor noastre. De astădată vom indica momentele cari ne-au apropiat mai mult de concetățenii români din patria noastră. Dezvoltarea culturală a acestui popor a fost, cum s'a mai spus, în întâia linie.

În a doua linie însă, a fost și dezvoltarea lui politică. Credem că nu s'a spus încă destul de adese ori și destul de pronunțat, că noi Sașii numai în acel moment ne-am apropiat politicește serios de poporul român, când conducătorii lui s'au desbaerat cu desăvârșire de acele porniri politice întunecoase și în unele privințe neclare, cari își căutau ținta și scopul în afara de țeara noastră. Cu o iredentă română nu avem și nu putem avea a face. Întunecoase numirăm astfel de manopere, fiindcă le socotim de înaltă tradare și le respingem. Erau însă întunecoase și neclare și în altă privință; căci ori-cât de simplu se puteau face cu creionul roșu pe o hartă conturile marelui Dacii, este evident, pentru tot omul care eugetă serios, că astfel de visuri, considerând relațiile etnice și culturale ale acestei țări cât și ale Europei, e cu neputință să dea ceva chiușuit și posibil de a exista.

De oare-ce însă și aceste utopii le-am văzut abandonate din partea Românilor din Ungaria — cel puțin în cercurile conducătoare — nu ne vom mai sparge capul nici noi cu ele.

Al treilea moment, care ne apropie pe noi Sașii de Români, este nevoia comună și grija pentru menținerea poporului nostru. Este un adevăr general, că o soartă egală sau similară face simpatie pe unul pentru celalalt. Dacă va și fi aci un dram de egoism, ca în dosul așa multor lucruri, din amândouă părțile, — totuși, compătimiterea și bucuria comună, sunt cea mai frumoasă validitate a egoismului. În patria noastră, a vecinicii gălcevi dintre neamuri, ori-ce semn al cunoașterii și priceperii reciproce, din partea aceluia, care urmărește un scop nobil pentru dezvoltarea patriei noastre și care în atitudine și acțiunea sa politică urmărește acel scop, va fi salutată cu bucurie.

Dacă nu este nevoie sau nenorocire, încât nu ar fi trebuință ne o dîneconvățată acțiune, atunci li privește pe oameni, să recunoască binecuvântarea nevoiei. Nu suntem amicii scenelor turbulente de înfrățire a „representanților” diferitelor naționalități. Dacă ne aducem bine aminte, în cursul timpului am fost siliți să participăm, mai mult sau mai puțin ca părtași sau ca spectatori, forțați de împrejurări la astfel de însenări; dar, cel puțin p rsonal, nici-când eu sentimentul mulțumirii sufletești. Și eu cât mergea mai sgomotos, cu atât e mai sigur că galăgia era necesară de-a asurzii ceva în participanți. Da, ne aducem aminte de un cas din anul 70, când am avut norocul să participăm ca privitori, neparticipanți. Un litograf a fost atât de crud, încât a eternizat tabloul printr'o gravură. Dacă în scurtă vreme nu se mai putea căpăta tabloul, fiindcă făcea o impresie foarte umoristică, motivul este nu numai în efectul artistic al aceluia.

Noi înțelegem astfel apropierea unui popor de altul. În întâiul rînd este ținută presa noastră zilnică să se îngrijească de o astfel de apropiere; și după-cum cu bucurie luăm act în totdeauna de cel mai mic semn din partea Maghiarilor, că ni-s'ar da puțința de a nădăjdui din partea lor un moment de pricepere a necesităților vieții noastre, ne dăm toată silința de a nu-i împiedeca în pornirile lor pentru dezvoltarea firească a patriei noastre, — tot așa, cu plăcere luăm act de ori-ce declarațiune a ziarelor românești despre noi, declarații cari împrăștie prejudiții ce am avea noi Sașii asupra scopurilor politice ale Românilor. În această direcție însă, diferite articole apărute în timpul din urmă în ziarele românești, ne dau privilegiu pentru dezvoltări pe cari le vom face într'un număr viitor.

Primul-ministru Széll, a plecat Duminecă la Ischl, pentru a raporta Majestății Sale în afaceri d la ordinea zilei.

Epilogul afacerii Pikler. „Polit. Erd.” aduce știrea că la propunerea ministrului culorilor Weissics, Majestatea Sa a aprobat și rgerea examenului juridic din filosofia dreptului, studiu propus de materialistul retrograd Pikler.

Partidul „liberal” și moartea lui Szilágyi. Un fruntaș al partidului z.s liberal, spune „Magyarország”, a plâns moartea lui Szilágyi în modul următor:

„Pentru partidul liberal e un adevărat noroc, că singurul conducător al partidului nostru, contele Apponyi Albert, se găsește deja în partidul guvernamental; căci altfel nu ar avea partidul un personaj dis'ins, care să suplinească mîntea cea mare și oratoria lui Szilágyi. Tisztiștii, acum că Szilágyi nu mai este, speră că vor ajunge iarăși la suprafață; și am auzit deja că Tisza Istrán earăși respiră la minist'r. Și pentru ajuing rea acestel aspirații e dispus să se împace și să încapă cu Horvánszky. În general,

se desleagă multe ambiții personale, prin apunerea lui Szilágyi de pe terenul politic. Cum va pute să rună Széll la regulă influențele ce îl năpădese, e treaba lui”.

Liberalii vechi și noi.

Desfășurarea programului de politică agrară, a contelui Károlyi Sándor, a supărat mult pe reprezentantul mercantilismului jidovesc „Pester Lloyd”.

Organul lui Dr. Falk Miksa e supărat că în partidul „liberal” se ivesc astfel de simptome de descompunere, de desmembrare. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât Szilágyi nu mai este, ca să bage în răcoari pe sfătoși și pe neastimperați.

„Pester Lloyd” vede în scrisoarea deschisă adresată de Károlyi alegătorilor din Göncz, eșirea în scenă a „liberalilor” noi, cari sunt o pacoste, ca tovarăși, pentru vechii „liberali” al căror iudasim — sau patriotism și liberalism — îl reprezintă organel raportului perpetuu în Delegațiuni.

Eată în ce chip își varsă focul „Pester Lloyd” asupra „noilor, liberali”, cari vor compromite, cari strică minunatul partid unitar dela cărma țării:

„Vrăjmașii sinceri sunt mai puțin primjdiși decât tovarășii nesinceri. Semnul forței liberalismului pururea biruitor este, că mulți se înșiră sub steagul său și de aceea, cari dacă ar ave curajul de a merge după îndemnul inimii, ar sta cu totul în alte tabera. (Vezi? N. R.) Se vor găsi oare de aceștia azi în partidul liberal, nu știm(?) nici nu cercetăm, dar credem că e probabil că noile alegeri vor câștiga de aceștia pentru majoritate. Ei, atunci, trebuie să se știe validita superioritatea conducerii partidului liberal, ca forță atractivă și repulsivă”...

Ceea-ce va să zică: Până acum nu s'a compus parlamentul din pretorienți.

Ce vorbă e asta, când și Bánffy a recunoscut acest tip în parlamentul creat de el însuși?

Greșește „Pester Lloyd” când zice că viitorul parlament va fi cea dintâi casarmă de mercenari. Politica „patriotică” cultivă în șir, în lanț, acest fel de parlamentarism.

În ce privește însă îngrijorarea lui „Pester Lloyd”, că adevărat „vechii liberali”, cei „de încredere” cei „sinceri”, vor fi scoși din șea pentru a face loc agrarienilor, — mângăieie-se, căci tot între ei își vor împărți și în viitor, ceea-ce alții jertfesc și produc pentru țeară, — cel puțin nu apropiatul viitor...

Poate fi cel mult o schimbare de planton, garda de pretorienți va rămâne în giurul lui Széll, cum a păzit și pe Tisza, cum a susținut și pe Bánffy. Șovinistii sunt tot o apă, „veche” și „nouă”!

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 36 —

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de explozivi; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Oțânăd, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile ceruale și speciale.

„Nădlăcana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 — 23

Direcțiunea.

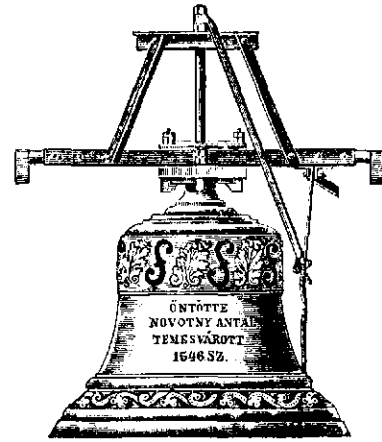
Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjuștri de fer bătut, construite spre a le întorče cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o lătare prin ceas ce sunt măntuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în per ea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea su un toa mai intensiv, mai adâne, mai împede mai placut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cele de sistem ve hiu, așa că un clopot patentat de 327 kg este egal în tonul unui clopot de 408 kg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea seanelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adjuștare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magaz n.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

505 43 —

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80,,
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popca, profesor în Brașov.	—	2,50
7.) „Răsboiul pentru neatârnavă“ de George Coșbuc.	—	1,20
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.—
9.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	1,20
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiu tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.—
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.—

La comande să se mai adauge de flo-care op 10 fleri spese postale.